

TYGODNIK BBN

**PRZEGLĄD INFORMACJI
O BEZPIECZEŃSTWIE NARODOWYM
WRAZ Z KOMENTARZEM**

**Numer 81
12 – 18 kwietnia 2012 r.**

- Spotkanie prezydenta RP z prezydentami Estonii i Łotwy 3
- Kolejna runda rozmów w sprawie irańskiego programu nuklearnego 4
- Korea Północna – nieudana próba raketowa 5
- Afganistan: ataki talibów w Kabulu 6
- Ćwiczenia przed EURO 2012: Bezpieczeństwo obiektów cywilnych i wojskowych w trakcie imprez masowych w kontekście zagrożeń terrorystycznych 7

Kolegium redakcyjne: Zdzisław Lachowski
(przewodniczący), Marek Ajnenkiel, Czesław Juźwik,
Krzysztof Liedel, Jarosław Padzik, Paweł Pietrzak

Redaktor naczelny: Zdzisław Lachowski
Redaktor prowadzący: Marek Ajnenkiel
Redaktorzy: Michał Grzelak, Katarzyna Przybyła

W przygotowaniu komentarzy uczestniczyli:
Agnieszka Adamusińska
Aleksandra Dzisiów-Szuszczykiewicz
Przemysław Pacuła
Paulina Piasecka

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
Departament Analiz Strategicznych
Wydział Monitoringu Informacji o Bezpieczeństwie
ul. Karowa 10, 00-315 Warszawa,
tel. + 48 22 695 18 77, faks + 48 22 695 18 63
e-mail: wmiob@bbn.gov.pl, bbn@bbn.gov.pl
www.bbn.gov.pl

Spotkanie prezydenta RP z prezydentami Estonii i Łotwy

16 kwietnia 2012 r. na zaproszenie prezydenta Bronisława Komorowskiego do Polski przyjechali prezydenci Republiki Estońskiej i Republiki Łotewskiej – Toomas Ilves i Andris Bērziņš.

W czasie spotkania prezydenci rozmawiali o wspólnym stanowisku na majowy szczyt NATO w Chicago, m.in. o realizacji przyjętej przez Sojusz strategii zakończenia misji wojskowej w Afganistanie do końca 2014 r., a także o pomocy dla tego państwa na innych płaszczyznach po przejęciu przez Afgańczyków odpowiedzialności za bezpieczeństwo. Polski prezydent mówił też o potrzebie utrzymania kluczowej roli art. 5 traktatu waszyngtońskiego i wiążących się z nim gwarancji obrony terytoriów państw członkowskich NATO.

Prezydent B. Komorowski poinformował również, że podpisał decyzję o uczestnictwie polskich sił powietrznych w realizacji zadań związanych z misją NATO *Baltic Air Policing*¹.

Szczyt wykazał zbieżność interesów i poglądów Polski, Estonii i Łotwy w kluczowych kwestiach, które będą rozpatrywane na szczycie NATO w Chicago. Dla państw regionu najważniejsze pozostaje wzmocnienie zdolności obronnych Sojuszu Północnoatlantyckiego, uzgodnionych w Lizbonie w listopadzie 2010 r., w tym stałe aktualizowanie planów ewentualnościowych oraz ich weryfikacja w trakcie przeprowadzonych ćwiczeń wojskowych zawierających w swych scenariuszach elementy związane z art. 5. traktatu waszyngtońskiego, a także równomierne rozmieszczenie infrastruktury sojuszniczej. Ważnym elementem budowy potencjału obronnego NATO jest system obrony przeciwrakietowej (missile defence, MD). Polska, Estonia i Łotwa opowiadają się za pełną realizacją przyjętej na szczycie lizbońskim koncepcji budowy systemu NATO MD, w tym rozmieszczenia w trzeciej fazie EPAA (European Phased Adaptive Approach) rakiet przechwytyjących w Polsce. Plany budowy tarczy antyrakietowej powinny być konsekwentnie realizowane, niezależnie od prób blokowania tego projektu przez Rosję. Jest to tym bardziej ważne z uwagi na ostatnie rosyjskie działania dotyczące rozmieszczenia w okręgu kaliningradzkim zestawów rakietowych S-400 (Tygodnik BBN nr 80).

Ustalenie w trakcie spotkania zasadniczych wspólnych priorytetów na szczyt NATO w Chicago pozwoli na wzmocnienie głosu Europy Środkowo-Wschodniej. Inicjatywa prezydenta Bronisława Komorowskiego oraz planowane przed majowym szczytem w Chicago spotkanie prezydentów państw Grupy Wyszehradzkiej, ułatwiają wspólne zabieganie o interesy tych państw i zwiększają szanse na osiągnięcie sukcesu w kluczowych dla regionu kwestiach na forum Sojuszu.

Kolejna runda rozmów w sprawie irańskiego programu nuklearnego

14 kwietnia 2012 r. w Stambule odbyły się pierwsze od ponad roku rozmowy w sprawie irańskiego programu jądrowego. Przedstawiciele państw grupy 5+1 (pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ plus Niemcy) starali się nakłonić Iran do rezygnacji z planów budowy broni nuklearnej. Mimo że rozmowy przebiegły w dobrej atmosferze, nie przyniosły rozstrzygnięć. Następne spotkanie zaplanowano na 23 maja 2012 r. w Bagdadzie².

Prezydent USA Barack Obama oświadczył, że jeśli w ciągu kilku miesięcy sprawa irańskiego programu nuklearnego nie zostanie rozstrzygnięta, to sankcje nałożone na Iran zostaną rozszerzone³. 16 kwietnia 2012 r. minister spraw zagranicznych Iranu Ali Akbar Salehi wyraził gotowość do rozwiązania sporu wokół programu jądrowego swego kraju na spotkaniu w Bagdadzie, pod warunkiem zniesienia sankcji nałożonych przez Zachód na Iran⁴. Sekretarz stanu USA Hillary Clinton zapowiedziała utrzymanie sankcji do czasu okazania przez Iran „dowodów dobrej woli”⁵.

Spotkanie przedstawicieli Iranu i grupy 5+1, które odbyło się w Stambule w styczniu 2011 r., zakończyło się fiaskiem. Irański negocjator zapowiedział bowiem, że Iran przystąpi do rozmów tylko pod warunkiem zniesienia przez społeczność międzynarodową nałożonych sankcji i uznania prawa Teheranu do wzbogacania uranu. Propozycje te zostały odrzucone.

Tym razem Iran nie przedstawił warunków wstępnych. Także sytuacja wokół irańskiego programu nuklearnego była odmienna od tej sprzed 13 miesięcy. Obie strony miały poważne powody do wznowienia negocjacji. Od 1 lipca 2012 r. wchodzi w życie unijne sankcje nakładające embargo na irańską ropę, zaś te już obowiązujące – przede wszystkim związane z sektorem finansowym – coraz dotkliwiej wpływają na stan irańskiej gospodarki. Kraje europejskie również nie są zainteresowane wejściem w życie sankcji związanych z przemysłem petrochemicznym. Włochom, Hiszpanii i Grecji – importującym irańską ropę – trudno jest w krótkim czasie zastąpić pochodzący z Iranu surowiec. Wobec zaostrej w ostatnich miesiącach retoryki, zarówno Iranu, jak i Izraela, Zachód chce zapobiec wybuchowi konfliktu na Bliskim Wschodzie, w razie prewencyjnego ataku Izraela na irańskie instalacje nuklearne. Tymczasem izraelski premier B. Netanjahu ostro skrytykował ostatnie rozmowy w Stambule, podkreślając, że Iran otrzymał od społeczności międzynarodowej podarunek w postaci dodatkowego czasu na prowadzenie programu nuklearnego, a przede wszystkim na dalsze wzbogacanie uranu. Również izraelski minister obrony Ehud Barak powiedział, że Izrael nigdy nie obiecywał Stanom Zjednoczonym, że powstrzyma się przed zaatakowaniem Iranu, do czasu kiedy trwają rozmowy w sprawie programu nuklearnego tego państwa.

Trudno mówić o sukcesie stambulskich negocjacji, choć fakt, że się odbyły i że zostały określone jako konstruktywne, jak również że wyznaczono termin i miejsce kolejnej rundy rozmów można uznać za postęp. Rozwój sytuacji wokół irańskiego programu nuklearnego i w całym regionie będzie w dużym stopniu zależał od majowych negocjacji w Bagdadzie. Stawką będą wówczas m.in. międzynarodowe sankcje przeciwko Iranowi.

Korea Północna – nieudana próba raketowa

13 kwietnia 2012 r. Korea Północna poinformowała, że wystrzelona rakietą Unha-3, mająca wynieść na orbitę sztucznego satelitę, rozpadła się kilka minut po starcie i wpadła do morza. Próba miała uczcić 100. rocznicę urodzin założyciela Korei Północnej Kim Ir Sena⁶. Wiele państw zdecydowanie potępiło próbę raketową Korei Północnej, a Rada Bezpieczeństwa ONZ ostrzegła ponadto to państwo przed ewentualnymi kolejnymi testami raketowymi lub nuklearnymi⁷. Stany Zjednoczone zdecydowały się wstrzymać pomoc żywnościową.

W reakcji na tę decyzję Korea Północna zapowiedziała, że nie przyjmie inspektorów Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (MAEA), którzy mieli skontrolować jej program wzbogacania uranu, a także wycofała się z moratorium na wzbogacanie uranu oraz testy raketowe i nuklearne⁸.

Próba raketowa, przeprowadzona przez północnokoreański reżim mimo ostrzeżeń społeczności międzynarodowej, świadczy o woli kontynuowania przez Koreę Północną politycznej gry zasadzającej się na nieprzewidywalności i szantażu. Torpeduje to możliwość podjęcia konstruktywnych rozmów z tym państwem. Oznacza również, że sytuacja na Półwyspie Koreańskim pozostaje wyzwaniem zarówno dla państw regionu bezpośrednio zagrożonych potencjalnym agresywnymi działaniami reżimu, jak i w wymiarze globalnym.

Działania Korei Płn. przekreślają ponadroczne zabiegi dyplomacji Stanów Zjednoczonych w wielostronnych rozmowach z Koreą Północną dotyczące nowego otwarcia. Reakcja USA świadczy o rozczarowaniu decyzją reżimu, która równocześnie niweczy zawarte w marcu porozumienie. Pole kompromisu między Phenianem a Waszyngtonem dodatkowo zawęża kampania wyborcza w USA.

Techniczne fiasko dokonanej próby wskazuje na problemy wykonawcze północnokoreańskiego programu raket międzykontynentalnych. Jednak niepowodzenie testu zdaje się mieć głębsze konsekwencje polityczne. Wizerunkowa porażka reżimu może odbić się na stabilności wewnętrznej Korei Północnej. To może sprowokować władze kraju do podjęcia w najbliższym czasie innych agresywnych posunięć mających udowodnić determinację i gotowość sił zbrojnych. Świadczy o tym symboliczna deklaracja powrotu do rozwijania programu nuklearnego – reżim i tak nie współpracował z MAEA, a dokonana próba była faktycznym złamaniem moratorium.

Afganistan: ataki talibów w Kabulu

15 kwietnia 2012 r. w Kabulu talibowie przeprowadzili serię ataków na: afgański parlament, ambasady Niemiec, Wielkiej Brytanii, Rosji i USA oraz kwaterę główną sił NATO w Afganistanie. Według Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Afganistanu w trakcie walk, które wybuchły po zamachach, zginęło co najmniej 17 terrorystów i dwóch funkcjonariuszy afgańskich sił bezpieczeństwa.

Rzecznik polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Marcin Bosacki poinformował, że ambasada RP nie była obiektem ataku, a jej pracownicy są bezpieczni⁹.

Zorganizowane kilka dni temu zamachy stanowiły symboliczne rozpoczęcie wielokrotnie zapowiadanej wiosennej ofensywy rebeliantów. Skoordynowanie akcji, ich skala i miejsce przeprowadzenia świadczą o istniejącej nadal swobodzie operacyjnej talibów oraz innych organizacji rebelianckich, w tym przede wszystkim siatki Hakkaniego, uważanej obecnie za największe zagrożenie dla wojsk NATO i sił afgańskich. Dowodzą również, że realizacja programu reintegracji i rekoncylacji nie gwarantuje zaprzestania stosowania przemocy przez rebeliantów, a raczej jest dla talibów metodą zyskiwania na czasie.

Skutki militarne niedzielnych ataków nie były znaczne. Afgańskie siły bezpieczeństwa poradziły sobie z nimi po kilku godzinach walk w Kabulu. Niemniej zamachy uzyskały znaczący efekt propagandowy.

Afgańskie siły nie są jeszcze w stanie samodzielnie zapewnić stabilizacji zwłaszcza w najniebezpieczniejszych regionach kraju. Kwestia wsparcia Afganistanu przez społeczność międzynarodową będzie jednym z najważniejszych zadań, przed którymi staną przywódcy państw NATO w trakcie zbliżającego się szczytu Sojuszu Północnoatlantyckiego w Chicago. Zapadną na nim decyzje odnoszące się do strategii działania w Afganistanie po 2014 r.

Ćwiczenia przed EURO 2012: Bezpieczeństwo obiektów cywilnych i wojskowych w trakcie imprez masowych w kontekście zagrożeń terrorystycznych

12–13 kwietnia 2012 r. w Radomiu odbyły się ćwiczenia, których celem było podnoszenie kwalifikacji funkcjonariuszy kilku garnizonów Policji oraz innych służb przed zbliżającymi się mistrzostwami EURO 2012. Pierwszego dnia szkolenia uczestnicy zapoznali się z najnowszymi trendami w walce z terroryzmem. Wśród wykładowców znaleźli się eksperci Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas, Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Stołecznej Policji w Warszawie oraz uczelni wyższych. Drugiego dnia, podczas części praktycznej, ćwiczono m.in. desant policyjnych antyterrorystów ze śmigłowca. W obu częściach szkolenia wzięli udział przedstawiciele Bazy Lotnictwa Szkolnego w Radomiu, eksperci pirotechnicy Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji, Komendy Stołecznej Policji, funkcjonariusze pododdziałów AT z Radomia i Kielc oraz technicy kryminalistyki z Mazowsza, żołnierze Żandarmerii Wojskowej, strażacy oraz członkowie Specjalistycznej Uzbrojonej Formacji Ochronnej chroniącej 42. Bazę Lotnictwa Szkolnego w Radomiu¹⁰.

Doświadczenia, nie tylko polskie, ale także wielu innych państw, które angażowały się w przygotowanie imprez masowych w dużej skali, wskazują, że bez praktycznych szkoleń oraz poszerzania wiedzy funkcjonariuszy bezpośrednio odpowiedzialnych za zabezpieczenie takich wydarzeń nie jest możliwe przygotowanie się na wszystkie potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa. Z tego względu w Polsce przed rozpoczęciem finałowego turnieju mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 organizowanych jest wiele ćwiczeń, jedno- i wielopodmiotowych, których celem jest sprawdzenie wyposażenia, procedur, mechanizmów komunikacji i współpracy między służbami bezpieczeństwa, służbami ratowniczymi oraz innymi służbami reagowania kryzysowego.

Organizacja omawianych ćwiczeń w województwie mazowieckim miała na celu w realny sposób przyczynić się nie tylko do poprawy przygotowania poszczególnych służb, ale także do pogłębiania wzajemnego zrozumienia realizowanych zadań oraz priorytetów w tym obszarze. Choć wszystkie służby biorące udział w ćwiczeniach zajmują się bezpieczeństwem państwa i jego obywateli, to dla każdej z nich – w ramach pełnionych zadań – priorytetem jest inny aspekt bezpieczeństwa.

Angażowanie różnorodnych formacji w sprawdzenie współdziałania, procedur użyczenia i wspólnego wykorzystywania sprzętu oraz efektywnego wykorzystywania wszystkich dostępnych w danym momencie sił i środków pozwoliło pozytywnie ocenić wynik ćwiczeń i perspektywy współpracy wszystkich zaangażowanych służb i instytucji.

WYSTĄPIENIA SZEFA BBN:

- Symposium naukowe: Profesjonalna armia w teorii i praktyce
- Wykład szefa BBN dla słuchaczy Uniwersytetu Warszawskiego na temat bezpieczeństwa Polski
- Szef BBN dla „Polski”: Aktywność polskich wojsk nie oznacza, że nieaktualne są plany wycofania polskich żołnierzy z Afganistanu
- Szef BBN w „Trójce” m.in. o szczycie NATO w Chicago, stosunkach polsko-rosyjskich, samolotach dla VIP-ów

Przypisy:

¹ prezydent.pl, 17 kwietnia 2012 r.

² The Washington Post, 14 kwietnia 2012 r.

³ PAP, 15 kwietnia 2012 r.

⁴ Reuters, 16 kwietnia 2012 r.

⁵ PAP, 17 kwietnia 2012 r.

⁶ bbc.co.uk, 13 kwietnia 2012 r.

⁷ Reuters, 16 kwietnia 2012 r.

⁸ PAP, 13 kwietnia 2012 r.; PAP, 17 kwietnia 2012 r.; PAP, 17 kwietnia 2012 r.

⁹ tvn24.pl, 15 kwietnia 2012 r.; gazeta.pl, 15 kwietnia 2012 r.

¹⁰ kpw.radom.pl, 13 kwietnia 2012 r.